

Kunstmuusika 20. sajandil

Üldised märksõnad

- Kirevus: eri stiilide segunemine
- Individuaalsus: iga helilooja otsib oma stiili
- Muusikažanrite piiride ähmastumine
- Interpreedil suurem roll
- Tehnika areng: elektrooniline muusika

Hilisromantism

- Tekib romantismi järellainetusena 20. sajandi alguses
- Suurenes vaskpillide osatähtsus orkestrites
- Erinevate pillirühmade esiletoomine - **tämbridramaturgia**
- 20. sajandi suurimad esitluskoosseisud
- Paljus tugineti romantismihelilooja Richard Wagneri helikeelele
- Oli mõjukaim Saksamaal ja Austrias.
- Tähtsaim esindaja Gustav Mahler

Impressionism

- Tekkis Prantsusmaal 1890. aastate lõpus kunstistiilist mõjutatuna
- Rõhutati iga pilli eripära – erinevaid **kõlavärve**
- Pöörati tähelepanu detailidele ja helinüansidele
- Teose vorm muutus vabamaks
- Kasutati vanu (keskaegseid, barokseid) helilaade
- Esiplaanil õhulisema heliga pillid: harf ja teised keelpillid
- Sisu osas tõusis esile looduse kujutamine
- Tähtsaim esindaja Claude Debussy

Neoklassitsism

- Tekkis pärast I maailmasõda vastukaaluna hilisromantismile ja impressionismile
- Lihtsustatud ja selgem muusika kõla
- Väiksemad orkestrikoosseisud
- Lühemad meloodiad
- Lihtsamad teemad
- Suurem rõhk muusika rütmilisusel
- Tähtsaim esindaja Igor Stravinski

Ekspressionism

- Tuli muusikasse 1920. aastatel ja lähtus samanimelisest kunstistiilist
- Muusika vorm on kontrastsem – kasutatakse äärmisi kõlaregistreid
- Kasutatakse palju **dissonantse** – rahutu mulje tekitav helide kooskõla
- **Atonaalsus ja seeriatehnika**
- Teemadeks äärmulikud ja pigem negatiivsed inimlikud tunded, linnakeskkond ja loodusest kaugenemine
- Stiili rajaja ja tähtsaim esindaja Arnold Schönberg

Avangard

- Ühine nimi muusika kohta, mida tehti pärast II maailmasõda
- Vastandus senikehtivatele traditsioonidele ja normidele muusika tegemise suhtes
- **Eksperimenteeriv**
- Suurem osa muusika esitajal, improvisatsioonil ja juhuslikkusel
- Tähtsaim esindaja John Cage

Minimalism

- Muusika, mida tehti alates 1960. aastatest
- Vältib liialdusi ja detaile
- Eesmärk luua lihtne ja selge heli
- Puudub muusikaline teemaarendus, selle asemel helikäigu kordamine
läbivalt kogu teoses: **faasinihketehnika**
- Heakõlalisus
- Tähtsaim esindaja Steve Reich

Erinevused regiooniti

- **Euroopa** - rahvuslikke koolkondade tekkimine; uute stiilide otsimine ja katsetamine;
- **USA** – jazzi esiletõus ja mõju kunstmuusikale; kohaliku ja euroopaliku traditsiooni segamine; tugev eksperimentaalmuusika koolkond;
- **Venemaa** – suletus suuremal või vähemal määral, kohustus luua propagandislikke teoseid;

Heliloojad ja teosed

Claude Debussy „Claire de Lune“

Maurice Ravel „Bolero“

Arnold Schönberg „Kuu Pierrot“

Carl Orff „Carmina Burana“

George Gershwin „Rhapsody in Blue“; „Borgy and Bess“

Sergei Prokofjev „Armastus kolme apelsini vastu“; „Petja ja Hunt“

John Cage „Veemuusika“; 3`44``

Steve Reich „City Life“; „Different Trains“